

jeg anser det for umuligt at faa det foreliggende Forslag omfalsatret til noget saadant, som jeg kunde ønske. Jeg har kun villet bringe denne Sag frem og faa flere til at tænke paa den; derved kan der jo maasse staaes en Stemning, som kan føre til, at man ved anden Lejlighed, forhaabentlig i en ikke alt for fjern Fremtid, kan komme ind paa en Reform, saadan som jeg kunde ønske den. Men det, der giver mig Lejlighed til at fremsette dette med saa megen Styrke, er altsaa netop det, at der her ikke er Tale om en Interesse for en særlig Del af Befolkningen; det er ikke en Partisag, men i hele Befolkningens Interesse, i alt Fald med Undtagelse af saa faa særlig gunstigt stillede, at vi have Lov til i denne Sammenhæng at lade være at regne med dem. Hvor jeg har haft Lejlighed til at fremdrage denne Sag, har jeg ogsaa fundet, at der var Stemning for den rundt omkring i alle Befolkningens Lag, og jeg har set, at der var den samme Stemning derfor i den tiøbenhavnske Borgerrepræsentation, saaledes at denne Sag har haft i det mindste et betydeligt Mindretal for sig, naar Skoledebatter have fundet Sted — en Indretning som „De forenede Kirkefogeder“ antyder jo ogsaa, at man ønsker at gaa i den Retning fra Kommunens Side.

Naar man nu vil spørge, om det er beføieligt overkommeligt at gennemføre en saadan Ordning, maa jeg maasse have Lov til at fremkomme med et Par ganske korte Oplysninger, der kun skulle optage faa Minutter. Jeg maa da sige, at paa Forhaand kan det ikke synes overkommeligt. Naar man første Gang fæster Tanken paa denne Sag, anser man den vel for overordentlig kostbar; men det maa da vel være berettiget at sige: hvad det fattige Sverige kan gennemføre, burde Danmark i det mindste kunne gennemføre ligesaa godt. Naar vi vide, hvordan Statistikken baade i Indlandet og Udlandet — ikke mindst i Udlandet — i de senere Aar har bekræftet sig med vore Forhold og har staaet fast, at vi ere en af Europas rigeste Nationer, ja, som det er en almindelig Antagelse, staa som Nummer 2 efter England, og jeg dertil minder om en enkelt Ting, nemlig, at vi i 1891 havde staaende i vort Lands Sparekasser pr. Hoved af Befolkningen, altsaa i Gennemsnit: baade for store og smaa, den Sum 231 Kr. 18 Ore — eller, for at se det fra en anden Side: 40 pCt. af vor Befolkning har Penge staaende i Sparekasser, hvilket jo vil sige, at naar vi tage 5 Menneffer eller, som saa tit ved statistiske Opgørelser gøres, sætte en Familie til 5 Personer, saa har hver saadan Familie her i Landet i Gennemsnit to Gange 231 Kr.

18 Ore staaende i Sparekassen, og den allerstørste Del af disse Indstud ere smaa Beløb. Naar vi i det hele taget staa saaledes, siger jeg, saa kunne vi ikke siges at være noget fattigt Folk. Og naar tilmed den Udvikling, der har fundet Sted i de saakaldte daarlige Aar, fra 1878—91, har været den, at Sparekassernes Indstud i disse Aar ere bleve 2½ Gang større, saa tror jeg ikke, vi have Lov til at paaberaabe os, at det er Fattigdom og Mangel paa Evne, der forhindrer os i at gennemføre en saadan Foranstaltning. Og er Indførelsen af denne Skolereform i sig selv noget absolut kostbart? Jeg skal for at besvare dette Spørgsmaal, nævne et lille Eksempel fra Kjøbstaden Hjørring, hvor jeg tilligemed andre forsøgte at faa Skolevæsenet ændret i Retning af det svenske System, der blev da udført en Beregning over, hvad det vilde koste, naar alle Byens private Stoler gik op i en saadan gratis offentlig Skole, og naar alle Skolepengene i Kommunen bleve afstuffedede. Der blev foretaget stor og rigelig Afrunding af det fundne Beløb, saaledes at den Sum, man kom til, utvivlsomt var fuldkommen tilstrækkelig. Det viste sig da, at en saadan Reform's Gennemførelse vilde medføre en Forøgelse af Formue- og Lejlighedsstatten paa knap 20 pCt.; nu kan det jo være, at dette endda ser ud til ikke at være saa lidt, men naar man ser paa Enkeltheder — man har deroppe en meget stærkt progressiv Skattefala — saa viser det sig, at en Mand, der havde 3000 Kr. i Indtægt og betalte ca. 100 Kr. i Skat, kun vilde komme til at give 25 Kr. mere om Aaret for den Fordel at have sine Børn gratis i Skole; en Mand der havde 1000 Kr. i Indtægt, vilde faa en Skatteforøgelse af kun 3 Kr. for at opnaa den samme Fordel; en Arbejdsmand med 400—500 Kr. vilde maasse slet ikke faa noget at betale eller i ubeldigste Fald maasse indtil 1½ Kr. højere Skat for at faa sine Børn gratis underviste. Gik vi til Spidserne, til en Mand, som havde ca. 20,000 Kr. i Indtægt, saa vilde Skatteforøgelsen for hans Bedkommende blive 300 Kr. eller ikke mere, end det vilde koste ham at have 2 Børn i en privat Skole. Den hele Foranstaltning var altsaa i den Grad overkommelig, at selv de største Indtægter vilde være tjent dermed, uagtet Skattefalaen, som sagt, er stærkt progressiv deroppe. Forholdet var naturligvis det, at Udgiften efter Assurance-systemet blev fordelt paa alle og fordelt paa hele ens Levetid, saaledes at ikke alene de Folk kom til at betale den forøgede Skat, som havde skolepligtige Børn, men ogsaa de, der ikke havde Børn, og endnidere saaledes,